

LI.

Betænkning

over

Udkast til Lov om Møllenæring.

(Afgiven af Landsthingets Udvalg.)

Det høitærede Landsthing har overdraget undertegnede Udvalg at afgive Betænkning over det af Regjeringen forelagte Udkast til „Lov om Møllenæringen“. I den Anledning tillade vi os at ytre Følgende.

Udvalget anseer det for nødvendigt, at der som Følge baade af Tidens Fordringer i Almindelighed, og af de friere Forhold, hvori vi ere indtraadte, maa indføres en større Frihed i Næringsforholdene, og ligesom allerede flere Love i denne Retning ere udfomne eller i den nærmeste Fremtid ville udfomne, saaledes anerkjender man ogsaa Regjeringens Bestræbelse for ved Fremlæggelsen af dette Lovudkast at imødekomme, hvad der maa ansees baade ønskeligt og nødvendigt. Men paa den anden Side maa det ogsaa erkendes, at der ere vigtige i Billighed grundede Hensyn, der gjøre det i høi Grad tilraadeligt, ikke pludselig og ikke inden en altfor kort Tidsfrist at give saagodt som hele Møllenæringen fri.

At den lovgivende Magt er berettiget til at ordne saavel Næringsforholdene i Almindelighed, som specielt Møllenæringen saaledes som det i det Hele ansees stemmende med Statens Tary, og altsaa ogsaa navnlig at give alle Statens Borgere Ret til at male Korn baade for sig selv og Andre, uden at de nu eksisterende Møllere derfor med nogen Grund kunne paastaae, at deres Rettigheder eller Privilegier

frankes, eller at der derfor skulde tilkomme dem nogenformelt Erstatning, er for de Fleste af os i Udvalget ikke tvivlsomt. Naar det for den modsatte Mening er anført, at efter Lovens 5—11 saaledes som samme er modificeret i Forordningen af 3die Juni 1825, have de erengang lovlig eksisterende Møller en Ret til at fordre, at ikke flere Møller anlægges, medmindre de Betingelser ere tilstede, hvorunder Lovgiveren alene har givet Haab om, at kunne erholde Bevilling til nyt Mølleanlæg, da maa det erindres, at disse Bestemmelser kun ere givne i den almindelige Landslov, og ikke i snerreste Maade som et Lofte til Møllerne, om at de ikke skulde kunne forandres, uden at der tildeles dem Erstatning for det Tab, de muligen maatte lide ved en i den Retning forandret Lovgivning. Saadant har aldrig ved Lovens 5—11 eller ved Forordning af 3die Juni 1825 været Lovgiverens Mening, ligesaalidet som det er hans Ord. Naar derfor Lovens 5—11—5 forbød Bonden at opføre nye Bind- eller Hestemøller, hvor Landgjelds Møllerne Malingen bekvemmelig kunde forestaae, da gav denne Bestemmelse Møllerne ligesaaliden Ret til at fordre Erstatning for det Tab, de maatte lide ved Møllenæringens Frigivelse, som Haandværkerne paa Landet kunne fordre Erstatning, om Lovgiveren finder sig forantvaret til at udvide Haandværksdriften og forandre den paagjældende Lovgivning, navnlig Placat af 3die April 1816 § 1, der bestemmer, at der ikke maa bevilges et større Antal Haandværkere paa Landet end Distriktets Tary udkræver. Det gjør naturligtvis Intet til Sagen, enten Møllerne ere fra gammel Tid eksisterende Landgjeldsmøller eller senere privilegerede eller besvilgede Møller, deres Rettsforhold maa i Al-